

Slovensko-maďarská štátna hranica

Od Trianonu po dnešok

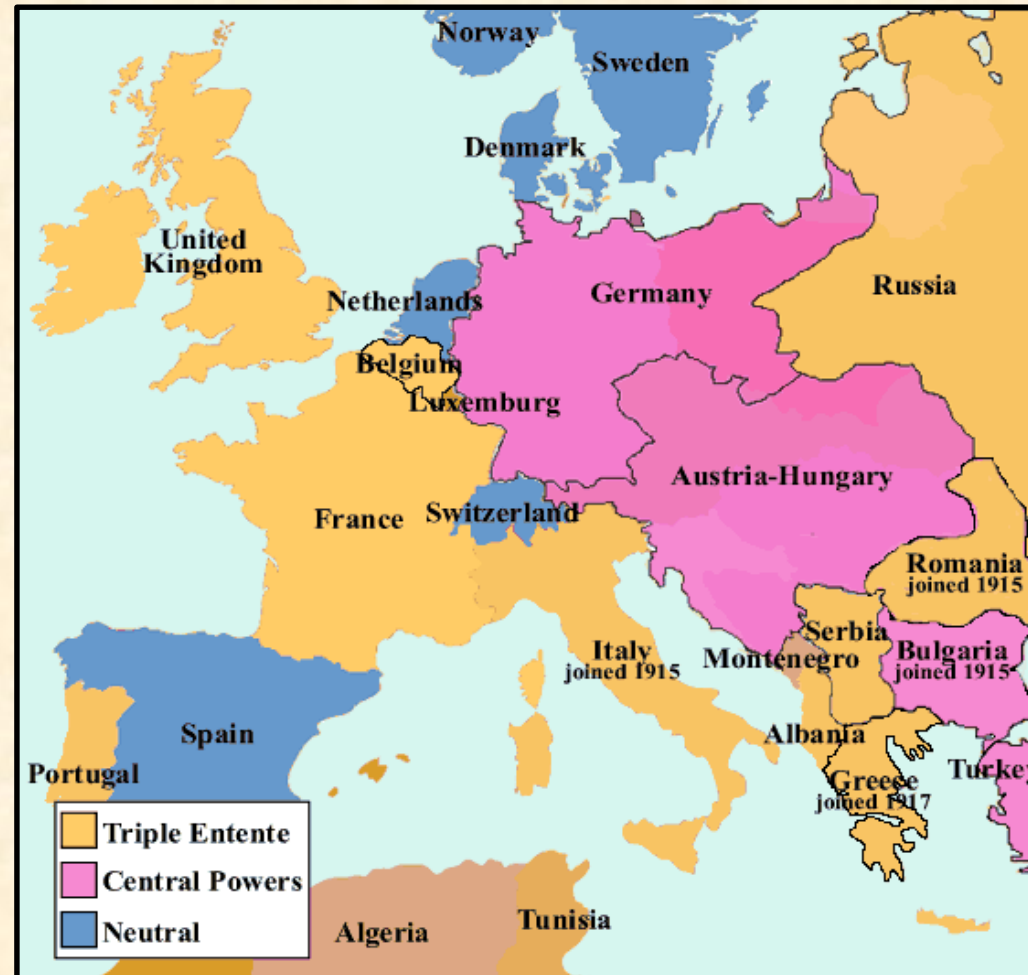
Veľká vojna (1. svetová vojna) 1914 - 1918

Snaha svetových mocností o znovurozdelenie sveta (kolónie, suroviny, trhy, sféry vplyvu)

Začiatok vojny: **28. júl 1914** – Rakúsko-Uhorsko vypovedalo vojnu Srbsku

Štáty (troj)Dohody

Francúzsko, Spojené kráľovstvo, Rusko, neskôr Taliansko, USA, Rumunsko, Japonsko

Ústredné veľmoci

Nemecko, Rakúsko-Uhorsko, neskôr Bulharsko a Osmanská ríša

Veľká vojna (1. svetová vojna) 1914 - 1918

Koniec vojny:

Ústredné mocnosti zdecimované vojnou ekonomicky, materiálne a s obrovskými obeťami na životoch uznali porážku, prímerie začalo platiť **11. 11. 1918** o 11:00

Obete: najmenej 9 600 000 vojakov
asi 7 000 000 civilistov

Zranení: vyše 20 000 000 ľudí

V dôsledku hladu a strádania sa po Európe a postupne po celom svete rozšírila epidémia španielskej chrípky, v dôsledku ktorej zahynulo **20 až 40 mil.** ľudí

Parížska mierová konferencia - Versailleský mierový systém

- Porážka Nemecka, Rakúsko-Uhorska a ich prívržencov - prímerie platné od 11:00 hod. dňa 11. 11. 1918
- Mierová konferencia v Paríži od 18. januára 1919 do augusta 1920 (následne konferencie veľvyslancov)
- nastolenie trvalého mieru a nového svetového poriadku, ktorý by navždy odstránil vojny, založenie Spoločnosti národov a Medzinárodnej organizácie práce,
- vysporiadanie sa s porazenými štátmi, najmä pre nové štáty **určiť hranice**, stabilizovať situáciu v Európe a vo svete - mierové zmluvy s porazenými mocnosťami:

Versaillská zmluva s Nemeckom (28. 06. 1919) – strata území v prospech Francúzska, Belgicka, Československa, Poľska a kolónií, ťažké vojnové reparácie, obmedzenie armády a výzbroje

Siant-Germainská zmluva s Rakúskom (10. 09. 1919) – strata území v prospech Poľska, Československa, Rumunska, Srbsko-chorvátsko-slovinského štátu, Taliansko a Maďarska, vojnové reparácie, obmedzenie armády a výzbroje, zákaz spojenia s Nemeckom

Neuillská zmluva s Bulharskom (27. 11. 1919) – strata území v prospech Rumunska a Grécka, reparácie a obmedzenie armády

Trianonská zmluva s Maďarskom (04.06.1920) – strata území v prospech Rakúska, Československa, Rumunska, Srbsko-chorvátsko-slovinského štátu, vojnové reparácie a obmedzenie armády

Sévreská zmluva s Osmanskou ríšou (10. 08. 1920) - strata takmer 4/5 území, vojnové reparácie.

Zmluva pre prevrat v Turecku nenadobudla platnosť (nahradila ju Laussanská zmluva z 24. 07. 1923)

Hraničné dokumentárne dielo slovensko-maďarskej štátnej hranice

- hraničné technické dokumenty
 - hraničné mapy
 - podrobný popis hraničnej čiary
 - poľné náčrty

- ostatné technické dokumenty
 - meračský operát
 - zoznam súradníc
 - dokumenty z prác rozhraničovacej komisie

Hraničné dokumentárne dielo

Číslo pozemku	Miesto	Výška	Miesto	Výška	Miesto	Výška	Miesto	Výška	Miesto		Výška	
									Právo	Právo		
338 0 1	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12
338 0 2	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12
338 0 3	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12
338 0 4	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12
338 0 5	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12
338 0 6	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12
338 0 7	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12
338 0 8	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12
338 0 9	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12
338 0 10	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12
338 0 11	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12
338 0 12	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12
338 0 13	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12
338 0 14	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12
338 0 15	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12
338 0 16	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12
338 0 17	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12
338 0 18	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12
338 0 19	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12
338 0 20	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12
338 0 21	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12
338 0 22	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12
338 0 23	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12
338 0 24	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12
338 0 25	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12
338 0 26	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12
338 0 27	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12
338 0 28	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12
338 0 29	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12
338 0 30	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12
338 0 31	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12
338 0 32	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12
338 0 33	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12
338 0 34	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12
338 0 35	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12
338 0 36	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12
338 0 37	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12
338 0 38	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12
338 0 39	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12
338 0 40	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12
338 0 41	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12
338 0 42	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12
338 0 43	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12
338 0 44	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12
338 0 45	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12
338 0 46	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12
338 0 47	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12
338 0 48	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12
338 0 49	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12
338 0 50	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12
338 0 51	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12
338 0 52	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12
338 0 53	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12
338 0 54	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12
338 0 55	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12
338 0 56	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12
338 0 57	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12
338 0 58	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12
338 0 59	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12
338 0 60	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12	18	12

Aktualizovaný podrobný popis hraničnej čiary

Zrušená hraničná mapa XVI.3 (Hornád)

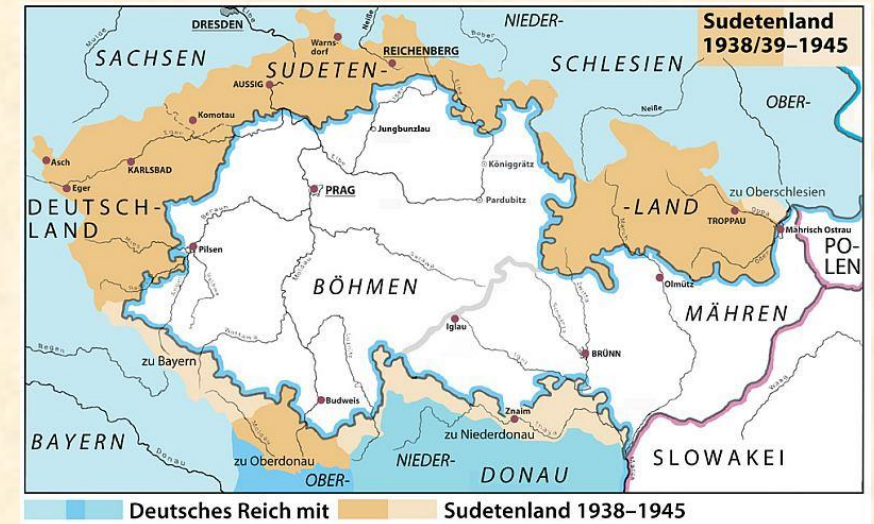

Udalosti pred 2. svetovou vojnou

Mníchovská dohoda (Mníchovská zrada) - podpísaná 30. 09. 1938 v Mníchove.

V dňoch 29.-30. septembra 1938 zvolalo Nemecko do Mníchova konferenciu a pozvalo Spojené kráľovstvo, Francúzsko a Taliansko, kde sa rozhodlo o osude Československa. Adolf Hitler opísal „humanitárnu katastrofu“ v pohraničných oblastiach ČSR s Nemeckom a vymyslené, vládou ČSR podporované, perzekúcie obyvateľstva nemeckej národnosti. Na rokovaní sa predstavitelia Československa priamo nezúčastnili, iba čakali vo vestibule budovy na výsledky. Tie boli pre ČSR katastrofou:

- Čechy a Morava prišli takmer o 30 percent svojho územia;
- nová hranica znefunkčnila obranný systém, obmedzila dopravu a odčlenila veľkú časť priemyslu.

Dňa 5. októbra 1938 sa vzdal svojho úradu vtedajší československý prezident Edvard Beneš a neskôr emigroval do Veľkej Británie.

Udalosti pred 2. svetovou vojnou

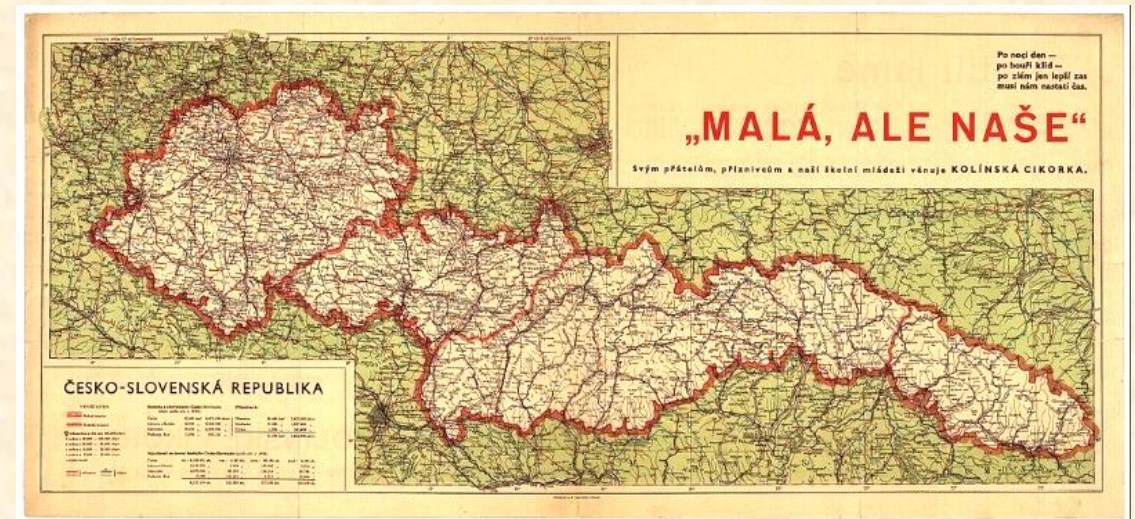
Následky Mníchovskej dohody

Už **29. septembra 1938** Poľsko ultimatívne žiada od ČSR "vrátenie" Tešínska, časti Spiša a Oravy a železničnej trate Čadca – Zwardoň: **2. októbra 1938** začala poľská armáda obsadzovať územie s rozlohou asi 900 km².

10 dní po Mníchove Nemecká ríša obsadzuje Bratislavské predmostie a Devín

Komárňanské rokovania – 9. – 13. 10. 1938

2. november 1938 - Prvá Viedenská arbitráž
Nemecko a Taliansko donútilo Československo vzdať sa značnej časti južného Slovenska (cca ¼ územia) a JZ časti Podkarpatskej Rusi v prospech Maďarska.

Tzv. „2. Československá republika“
v období 2. 11. 1938 - 14. 3. 1939

Arbitrážna hranica s Maďarskom

Delimitačná komisia česko-slovensko-maďarská,
neskôr slovensko-maďarská (nov. 1938 – 7. 3. 1939):

ČS (S) delegácia

Ing. Štefan Janšák – krajský prednosta technickej služby na Slovensku, predseda
Rudolf Viest – divízny generál
Dr. Július Braščajko – senátor
Ant. Granatier – tajomník Národnej rady
Ing. Karol Rykr - hlavný meračský radca generálneho fin. riaditeľstva v Bratislave
Dr. Pavel Horváth – ministerský komisár
Martin Turzák – kapitán
Dr. Ivan Milecz – legačný tajomník

M delegácia

Gróf Paul Pataki – predseda
p. Tibor de Pataki – štátny tajomník
p. Rudolf Andorka – plukovník generálneho štábu
p. Artur Benisch – hlavný radca minist. vyučovania
p. Štefan Tátray – min. radca ministerstva financií
p. Andrej Rónai – tajomník Ústavu politických náuk
p. Ladislav Rakolcai – kapitán generálneho štábu

Udalosti pred 2. svetovou vojnou

Arbitrážna hranica bola vo Viedni kreslená do mapy 1:750 000 ceruzkou s hrúbkou 1 mm. Na následnom zasadaní rozhraničovacej komisie bolo zároveň zistené, že obe delegácie síce získali z Viedne po jednom exemplári tejto mapy, ale s mierne odlišnými zákresmi hraničnej čiary. Neistota pri podrobnom vytyčovaní hranice v teréne bola preto až 2-3 km, čo mimoriadne proces rozhraničovania sťažovalo.

Zákres arbitrážnej hranice s Maďarskom do máp mierky 1:75 000, ktoré slúžili ako podklad pri rozhraničovacích prácach (okolie Lučenca)

Udalosti pred 2. svetovou vojnou

14. marec 1939 - v Bratislave bol vyhlásený samostatný **Slovenský štát** (Slovenská republika).

15. marec 1939 - Maďarsko so súhlasom Nemecka zaútočilo na Podkarpatskú Rus,
- Nemecko vojensky obsadzuje Čechy a Moravu

16. marec 1939 – výnos o zriadení Protektorátu Čechy a Morava, čím sú obe krajiny de facto
včlenené do Nemeckej ríše (v podstate anexia).

23. marec – 4. apríl 1939 – Maďarsko-slovenská vojna, Maďarsko obsadilo časť východného Slovenska. Slovensko tak prichádza o ďalších 1670 km² s približne 40 tis. obyvateľmi prevažne rusínskej a slovenskej národnosti. Slovensko-maďarská hranica má 858 km.

Hranica s Maďarskom viedla po 1. Viedenskej arbitráži líniou ponad mestá Senec – Galanta – Šaľa - Nové Zámky - Vráble – Levice – Lučenec – Rimavská Sobota – Jelšava – Rožňava – Košice – Michalany – Veľké Kapušany – Užhorod – Mukačevo až po hranice s Rumunskom. Po slovensko-maďarskej vojne (marec 1939) prišlo Slovensko o časť územia na východe (obce Starina, Stakčín, Sobrance a všetky ďalšie na východ pripadli Maďarsku).

2. svetová vojna

Doposiaľ najkrvavejší vojnový konflikt v dejinách ľudstva, spôsobený v podstate nedostatočným vyriešením situácie po Veľkej vojne (1. sv. vojna). V nej porazené štáty boli neprimerane zaťažené vojnovými reparáciami a výrazne ukrátené na svojich územiach. Ekonomika v týchto krajinách kolabovala, hrozil hladomor. To viedlo k rozmachu nacizmu v Nemecku. V Taliansku, napriek víťaznej pozícii krajiny vo Veľkej vojne, sa k moci dostal fašistický režim. V zámorí eskaluje napätie vyvolané rozpínavým Japonskom ešte zo začiatku tridsiatych rokov. Postupne je do konfliktu zapojená takmer celá Európa, Sovietsky zväz, USA, Austrália, Čína... Vojny sa zúčastnilo 61 štátov (ich obyvateľstvo tvorilo 80 % svetovej populácie). Vojna zasiahla všetky kontinenty s výnimkou Antarktídy a Južnej Ameriky.

Obete:

50 – 62 mil. ľudí, z toho 37 mil. civilistov!

Povojnové zmeny hraníc

Koniec 2. svetovej vojny v Európe (8. máj 1945) a obnovenie štátnych hraníc tak, ako prebiehali s výnimkami:

- **Československo stráca Podkarpatskú Rus** z Ukrajine z 29. júna 1945 (Moskva). Spolu s ňou sa Československo-maďarská hranica sa skraca
- **Československo získava** (okrem Petržalky) oblasť na základe Mierovej zmluvy medzi mocnosťami z 1947 (Paríž). Následkom toho sa presunúť Československom, Rakúskom a Maďarskom južnejšie, na hranice Čunova, maďarskej Rozhraničovacie práce na československo-maďarského katastrálneho územia Rajky, prebiehali od 16.

nskej republiky
ovské hranice),

o Zakarpatskej
ode Slovenska;

od Maďarska
z 10. februára
znak medzi
íkovom dvore
Jahrendorfu.
evernej hranici
1948.

Povojnové zmeny hranice s Maďarskom

V súvislosti s povojnovou obnovou československo-maďarskej hranice boli navrhnuté a Zmluvou medzi Československou republikou a Maďarskou ľudovou republikou o úprave režimu na štátnych hraniciach z 13. 10. 1956 potvrdené “drobnejšie poruchy československo-maďarských štátnych hraníc”. Išlo o zmeny hranice v niektorých regulovaných častiach rieky Ipeľ pri **Slovenských Ďarmotách**, vo viacerých menších lokalitách **Cerovej vrchoviny** (Fiľakovo), **Bodvianskej pahorkatiny** (Tornaľa), v okolí **Slovenského Nového Mesta** a **Kráľovského Chlmca**. Tieto zmeny hranice boli územne navzájom vykompenzované (cca 24ha).

Vodohospodárske úpravy na hraničných riekach Ipeľ, Slaná, Roňava (1998)

Ešte v **šesťdesiatych rokoch** boli začaté vodohospodárske úpravy niektorých úsekov rieky Ipeľ, ktorá pri častých povodniach ohrozovala priľahlé obce, alebo boli potrebné úpravy jej koryta v súvislosti s výstavbou Sústavy vodných diel Gabčíkovo-Nagymaros v sedemdesiatych a osemdesiatych rokoch. Približne v rovnakom čase prebiehali aj vodohospodárske úpravy na hraničných úsekoch riek Slaná (Rimavská Sobota) a Roňava (Trebišov). Po týchto úpravách bolo žiaduce preloženie hraničnej čiary do nových upravených korýt.

1. 1. 1993 - vznik samostatnej Slovenskej republiky

- sukcesia do medzinárodných zmlúv - Slovenská republika prevzala po zaniknutej Českej a Slovenskej Federatívnej Republike všetky záväzky, pokiaľ sa týkali územia Slovenska. Tým boli určené a v podstate aj vyznačené ostatné štátne hranice Slovenska. Tento stav sa v teréne potvrdil ešte v roku 1993 rýchlym premaľovaním iniciálok „CS“ na „S“ na exponovaných hraničných znakoch. Hoci prvoradý bol záujem o vytýčenie slovensko-českej štátnej hranice, kontinuálne sa pracovalo aj na ostatných hraniciach.

Zmluva medzi Slovenskou republikou a Maďarskou republikou o zmenách priebehu štátnej hranice po vodohospodárskych úpravách vykonaných na hraničných riekach Ipeľ, Slaná a Roňava, podpísanej **21. 04. 1997** v Bratislave. Celkovo išlo o výmenu území s veľkosťami 209,4 ha (vzájomne vykompenzované).

Zmeny hranice na Ipli a pri Šiatorskej Bukovinke

Zmluva medzi Slovenskou republikou a Maďarskom o štátnej hranici – 25. 1. 2016
(platnosť od 1. 3. 2019)

1. Doriešenie preloženia hraničnej čiary v niektorých lokalitách do nového koryta Ipľa
2. Kompenzačné plochy pri Kubáňove a Šahách
3. Výstavba kanalizácie obcou Somoskőújfalu pri Šiatorskej Bukovinke (LC)

Okrem zmien hranice nová zmluva stanovuje:

- nové zásady správy štátnej hranice,
- mení sa pohyblivý charakter hraničnej čiary na vodách na nepohyblivý
- vytvárajú sa podmienky na vyhotovenie nového hraničného dokumentárneho diela.

Článok 4 obsahuje odvolávku na Trianon.

Nerealizované zmeny hraníc na hranici s Maďarskom

V súvislosti s výstavbou Sústavy vodných diel Gabčíkovo – Nagymaros (SVDGN) sa predpokladalo zmeniť priebeh štátnej hranice v priestore vodnej zdrže nad haťou Dunakiliti. Územím, ktoré malo byť podľa pôvodného variantu výstavby zaplavené, prebiehala štátna hranica lomenou čiarou cez jednotlivé hraničné znaky. Po ukončení stavby hate Dunakiliti a zatopení územia nad ním malo dôjsť k osobitnej zmluve o zmene priebehu štátnej hranice, ktorá by sa v danom zaplavenom území napriamila bez nutnosti územných kompenzácií. Hraničné znaky boli z dôvodu výstavby dočasne vybraté.

Keďže ku konečnej realizácii hate Dunakiliti a zaplaveniu územia nedošlo, hranica prebieha naďalej ako pred výstavbou SVDGN a dnes je vyznačenie hraničnej čiary v danom priestore obnovené podľa pôvodného stavu.

ĎAKUJEM ZA POZORNOSŤ!

Ing. Peter Šlahor, peter.slahor2@minv.sk
Odbor správy štátnych hraníc MV SR

